

Viite OKM/105/040/2017

Asia Lausuntopyyntö selvityksestä suomalaisen ylioppilastutkinnon järjestämisestä englannin kielellä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Ylioppilastutkintolautakunnalta lausuntoa rehtori Harri Rinta-ahon ja dosentti Kati Mikkolan tekemästä selvityksestä englanninkielisen ylioppilastutkinnon järjestämisestä. Ylioppilastutkintolautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomalaisen ylioppilastutkinnon tarjoaminen myös englanninkielisenä täydentää suomalaista koulutustarjontaa. Se mahdollistaisi toimivia koulutuspolkuja englanninkielisessä perusopetuksessa olleille, suomalaisille paluumuuttajille, joiden vahvin akateeminen kieli on englanti sekä vanhempien työn vuoksi Suomeen muuttaneita nuorille.

Tutkinnon tulee jatkossakin perustua opetussuunnitelman perusteiden tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Tutkinnon kokeet sisältävät kansallisia elementtejä perusteiden mukaisesti ja ne edellyttävät kokelailta kansallisen lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaista kypsyttä. Koulutusvientiin liittyviä asioita on tarkoituksenmukaista ratkaista vasta, kun kysyntää ja mahdollisia ongelmakohtia on havainnointu englanniksi käännetyn kokeen avulla. Varsinainen kansainvälinen tutkinto tai koulutusvientiin suunnattu tutkinto edellyttäisi ensin tavoitteiden kansainvälistämistä opetussuunnitelman perusteissa. Se tarkoittaisi myös eri suuruusluokan kustannuksia, joiden pitäisi kohdistua koulutusviennin asiakkaisiin.

Englanninkielisen tutkinnon tulisi olla selkeä kokelaiden, lukioiden ja hallinnon näkökulmasta. Tutkinnon sitominen lukion järjestämisluvan mukaiseen opetuskielen on selkeä vaihtoehto, mutta tämä edellyttänee useita järjestämisluvamutoksia ministeriöltä. Kokelaan osallistumisoikeutta englanninkieliseen tutkintoon olisi mahdollista tarkastella tutkintoon osallistumisedellytysten yhteydessä. Jos kokelaalla on takanaan pääosin vieraskieliset lukiokoulutuksen tai lukiokoulutusta edeltävät opinnot, rehtori voisi katsoa, että opiskelijalla on edellytykset osallistua englanninkieliseen tutkintoon. Tällöin ei tarvita erillistä luvan saamista lautakunnalta. Tutkinnon tulisi olla yksikielinen, jotta se olisi selkeä. Tällä hetkellä tutkintoa käytetään esimerkiksi koulusivistyskielen toteamiseen. Kokelas voisi kuitenkin täydentää tutkintoaan eri kielisillä kokeilla.

Äidinkielen ja kirjallisuuden koetta on syytä miettiä tarkoin englanninkielisessä tutkinnossa. Selvityshenkilöt ovat nostaneet esille eri vaihtoehtojen hyvä ja huonoja puolia. Englanninkielisen äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen laatiminen edellyttäisi nykyistä kattavampia opetussuunnitelman perusteita kyseiseen oppimäärään. Uuden jaoksen perustaminen on haasteellista, koska tehtävänlaadintaan tarvitaan yliopistoista ja korkeakouluista englanninkielisen äidinkielen ja kirjallisuuden osaajia. Myös sensoroinnissa tarvitaan syvällistä osaamista oppimäärän tieteenalasta ja äidinkielen tasoista osaamista. Näitä osaajia on Suomessa rajallisesti.

Osallistuminen englanninkieliseen äidinkielen ja kirjallisuuden kokeeseen edellyttäisi poikkeustapauksia lukuun ottamatta myös oppilaitoksilta täysimääräistä äidinkielen oppimäärän opettamista, jotta rehtori voisi katsoa opiskelijoilla olevan edellytykset kokeeseen osallistumiseen lain ylioppilastutkinnon järjestämisestä 4 §:n mukaisesti. Osalle kokelaista englanninkielinen äidinkielen ja kirjallisuuden koe on todennäköisesti liian haastava, ja rinnalle

tarvittaisiin englanti toisena kielenä koe, mikä pitäisi ottaa huomioon myös lukiolain puolella. Tutkinnon käyttäminen ulkomaisiin yliopistoihin voi edellyttää äidinkielen kokeen sisällymistä tutkintoon, joten pitkällä aikavälillä koe tulisi saada osaksi englanninkielistä tutkintoa niille kokeilijoille, joilla ei ole riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa. Haasteeksi tällöin jää jonkin pitkän oppimäärän mukaisen kokeen sisällyttäminen tutkintoon, ja vain harvalla kokeilijalla on valmiuksia pitkän matematiikan tai pitkän vieraan kielen tai toisen kotimaisen kielen kokeen suorittamiseen, jos englanti suoritetaan äidinkielen ja kirjallisuuden kokeena.

Kansalliskielten osaaminen on nostettu esille selvityksessä. Jos halutaan käyttää nykyisin laadittavia kokeita, vaihtoehtoina ovat äidinkielen koe, suomi/ruotsi toisena kielenä koe sekä suomi/ruotsi toisena kotimaisena kielenä pitkä oppimäärä ja keskipitkä oppimäärä. Selvityksessä ehdotettu lupamenettely oppimäärän vaihtamisesta on mahdollinen, mutta toteuttamisessa voisi harkita rehtorin päätöstä osallistumisoikeudesta. Selvityksessä esitetty äidinkielen kokeen korvaaminen toisella kotimaisella kielellä siten, että kokeilija pitää tällöin suorittaa vähintään viisi koetta tutkintoonsa, lisäisi tutkinnon yleissivistävyyttä. Tutkinnon rakenne ja mahdolliset siirtymiset oppimäärästä toiseen tulisi miettiä tarkoin, jotta tutkinnosta tulee eheä ja selkeä kokonaisuus.

Kokeiden kääntäminen englanniksi lisää jaosten työmäärää ja kasvattaa käänösvirheiden mahdollisuuksia. Tämä edellyttää määrätietoista työskentelyä virheiden karsimiseksi ja uusia laadunvarmistustapoja. Täysin virheettömiä kokeita ei ole mahdollista tehdä, mutta arvostelussa otetaan huomioon kokeilijoiden oikeudenmukainen arvostelu eri tilanteissa.

Tutkinnon tarjoaminen englanninkielellä lisää ylioppilastutkinnon toimeenpanokuluja. On tarkoituksenmukaista, että nämä kulut katetaan valtion budjetista, jotta kokeilijoiden tutkintomaksut eivät nouse. Selvityksessä kulut on arvioitu oikeasuuntaisina. Kokeiden tekninen toteutus, hallinto, informaatio-ohjaus, asiakaspalvelu ja erityisesti laadunvarmistus edellyttäisivät henkilötyötä noin 96 000 euroa enemmän kuin mitä selvityksessä on todettu.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomalaisen ylioppilastutkinnon tarjoaminen myös englanninkielisenä täydentää suomalaista koulutustarjontaa. Tutkinnon tulee jatkossakin perustua opetussuunnitelman perusteiden tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Tutkinnon kokeet sisältävät kansallisia elementtejä perusteiden mukaisesti ja ne edellyttävät kokeilijalta kansallisen lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaista kypsyttä. Koulutusvientiin liittyviä asioita on tarkoituksenmukaista ratkaista vasta, kun kysyntää ja mahdollisia ongelmakohtia on havainnointu englanniksi käännetyn kokeen avulla.

Englanninkielisen tutkinnon tulisi olla selkeä kokeilijoiden, lukioitten ja hallinnon näkökulmasta. Tutkinnon sitominen lukion järjestämisluvan mukaiseen opetuskieleen on selkeä vaihtoehto, mutta tämä edellyttänee useita järjestämislupamuutoksia ministeriöltä. Kokeilijan osallistumisoikeutta englanninkieliseen tutkintoon olisi mahdollista tarkastella tutkintoon osallistumisedellytysten yhteydessä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden koetta on syytä miettiä tarkoin englanninkielisessä tutkinnossa. Selvityshenkilöt ovat nostaneet esille eri vaihtoehtojen hyvä ja huono puolia. Englanninkielisen äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen laatiminen edellyttäisi nykyistä kattavampia opetussuunnitelman perusteita kyseiseen oppimäärään. Uuden jaoksen perustaminen on haasteellista, koska tehtävänlaadintaan tarvitaan yliopistoista ja korkeakouluista englanninkielisen äidinkielen ja kirjallisuuden osaajia. Osallistuminen englanninkieliseen äidinkielen ja kirjallisuuden kokeeseen edellyttäisi poikkeustapauksia lukuun ottamatta myös oppilaitoksilta täysimääräistä äidinkielen oppimäärän opettamista, jotta rehtori voisi katsoa opiskelijoilla olevan edellytykset

kokeeseen osallistumiseen lain ylioppilastutkinnon järjestämisestä 4 §:n mukaisesti

Kansalliskielten osaaminen on nostettu esille selvityksessä. Jos halutaan käyttää nykyisin laadittavia kokeita, vaihtoehtoina ovat äidinkielen koe, suomi/ruotsi toisena kielenä koe sekä suomi/ruotsi toisena kotimaisena kielenä pitkä oppimäärä ja keskipitkä oppimäärä. Tutkinnon rakenne ja mahdolliset siirtymiset oppimäärästä toiseen tulisi miettiä tarkoin, jotta tutkinnosta tulee eheä ja selkeä kokonaisuus.

Kokeiden kääntäminen englanniksi lisää jaosten työmäärää ja kasvattaa käännösvirheiden mahdollisuuksia. Tämä edellyttää määrätietoista työskentelyä virheiden karsimiseksi ja uusia laadunvarmistustapoja. Tutkinnon tarjoaminen englanninkielellä lisää ylioppilastutkinnon toimeenpanokuluja. On tarkoituksenmukaista, että nämä kulut katetaan valtion budjetista, jotta kokelaiden tutkintomaksut eivät nouse. Selvityksessä kulut on arvioitu oikeansuuntaisina, mutta erityisesti laadunvarmistus edellyttää arvioitua enemmän henkilötyötä.

Puheenjohtaja

Patrik Scheinin

Pääsihteeri

Tiinä Tähkä